

Socialstyrelsens föreskrift om ordination och läkemedelshantering

1 januari 2018 börjar en ny föreskrift om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården att gälla: Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37). De nya reglerna är tänkta att förbättra patientsäkerheten i alla led i läkemedelshantering, från ordination till uppföljning av läkemedelsbehandling.

Den nya föreskriften förtydligar vårdgivarens ansvar, öppen- och slutenvården får gemensamma regler och kraven på kunskap, dokumentation samt uppföljning av läkemedelsbehandling höjs.

Föreskriften poängterar att den som ordinerar alltid ska göra en lämplighetsbedömning utifrån patientens behov samt pågående behandling innan hen ordinerar läkemedel.

Den som ordinerar läkemedel ska även säkerställa att läkemedelsordinationen följs upp. Det innebär bland annat att sätta en tidpunkt för när uppföljning ska göras för att ta ställning till om behandlingen ska fortsätta eller avslutas. Alternativt kan behandlingen tidsbestämmas direkt. När och hur läkemedelsbehandlingen ska följas upp eller avslutas ska dokumenteras i journalen. Vårdgivaren skall ha rutiner som säkerställer att ordinerad läkemedelsbehandling följs upp.

Vid ordinationer till barn ställs särskilda krav på säkerheten. Barnspecifika beslutsstöd och sådana IT-stöd som gör det möjligt att vid ordination ange uppgifter om barnets vikt, kroppsytta, ålder, styrkan på det färdigspädda läkemedlet och läkemedlets maxdos bör användas. Idag har vi tillgång till www.ePed.se.

Även om det praktiserats tidigare, ges nu sjuksköterskor enligt föreskriften möjlighet att i vissa situationer justera doseringen i en läkemedelsordination där doseringen är beroende av en patients individuella mål- eller mätvärden. Hur, när och vem som får göra en dosjustering ska finnas dokumenterat i vårdgivarens rutiner för ordination och hantering av läkemedel i verksamheten. Här skall även specificeras vilka läkemedel det gäller.

Vårdgivaren skall säkerställa att den som iordningställer och administrerar eller överlämnar läkemedel alltid ska ha tillgång till information om läkemedelsordinationen och föreskriften innehåller utökade krav på vad som ska kontrolleras vid iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel.

Ordination enligt generella direktiv är fortsatt möjligt, men ska även framgent utfärdas restriktivt. Det ska i läkemedelshanteringsrutinerna framgå hur vårdgivaren säkerställer att generella direktiv om läkemedelsbehandling utfärdas på ett patientsäkert sätt. Av rutinerna ska det även framgå vilken eller vilka läkare som får utfärda generella direktiv om läkemedelsbehandling.

Nya föreskriften ger möjlighet att delegera iordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel inom all hälso- och sjukvård, dock fortfarande med undantag för ambulanssjukvården. Vårdgivaren ansvarar för att det finns rutiner där det tydligt framgår i vilka situationer och under vilka förutsättningar som det är förenligt med en god och säker vård att delegera iordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel i verksamheten. Det skall även framgå vilken kompetens och kunskap som krävs för den som genom delegering får i uppgift att iordningställa och administrera eller överlämna läkemedel och denna kompetens ska finnas dokumenterad.

Vissa förändringar kräver anpassningar i IT-stöd, vilket hanteras av IT-läkemedelsgruppen. Bl a ser de över hur vi kan tillmötesgå kravet på att utbyte till likvärdigt läkemedel ska dokumenteras i journalen.

Socialstyrelsen kommer att ta fram en handbok för nya föreskriften samt följa upp tillämpningen av föreskriften i vården redan efter 1 år.

Handbok för läkemedelshantering utkommer i en ny upplaga med anledning av den nya föreskriften. Lokala rutiner behöver i viss mån omformas. Presentationsmaterial om nya föreskriften hittar ni här:

<http://insidan.nll.se/Vardens-arbetsatt/Lakemedel/Lakemedelshantering/Nyhetsarkiv-Lakemedelshantering/lakemedelsnytt-november-2017/>

Kopplat till Handbok för läkemedelshantering finns mallar som kan vara till hjälp t ex för delegering och generella direktiv.

Camilla Karlström, leg sjuksköterska och Eva Pettersson, leg apotekare
Läkemedelshanteringsgruppen och Läkemedelsenheten